

Pr Liisa-Ly Pakosta
Justiits- ja digiminister
Justiits- ja Digiministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 TALLINN

Teie 11.08.2025 nr 8-1/6719-1

Meie 2.09.2025 nr 6.1-1/111-1

Arvamus autoriõiguse seaduse muutmise seaduse (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) eelnõu kohta

Täname Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liidu (ITL) kaasamise eest autoriõiguse seaduse muutmise seaduse (erakopeerimise tasu jaotuskava koostamine) eelnõu (edaspidi: eelnõu) menetlusse. Oleme eelnõud analüüsinud ja anname teada, et meil ei ole selle sisu osas kommentaare ega ettepanekuid.

Samas oleme jätkuvalt seisukohal, et autoriõiguse seaduses reguleeritud erakopeerimise tasu süsteem tuleb laiemalt üle vaadata. Juhtisime sellele vajadusele tähelepanu eelnõule eelnenud väljatöötamiskasvatusele tagasiside esitades (5.02.2024 kiri nr 5.1-1/1-1). Tegime toona ettepaneku alustada erakopeerimise tasu olemusest ja põhjendatusest ning uurida, kas see on tänasel päeval endiselt eesmärgipärane. Me pole tänaseni oma ettepanekule tagasisidet saanud.

Lisaks viidatud kirjas väljatoodule märgime, et **erakopeerimise tasu ei kohtle turuosalisi võrdselt.** Nimelt on praktika kujunenud selliseks, et mõned eeskujulikumat ettevõtteid tasuvad seda tasu täies mahus, aga teised mitte. See ei ole aus konkurents, kui hulk turuosalisi (nt e-kanalis kauplevad) erakopeerimise tasu suure tõenäosusega ei maksa. Kahjuks me pole ka märganud, et sellesse olukorda riigi poolt sekkutakse. Vaid tasukoguja Eesti Autorite Ühing (EAÜ) saadab vahel valikuliselt infot turuosalistele, kes ei esita andmeid ja tasu ei maksa.

Teine aktuaalne murekoht seisneb selles, et **erakopeerimise tasu seadmetele rakendatavus on tõlgendamise küsimus ning kohati tehakse seda liiga rangelt.** Näide on salvestusvõimekusega telerid. Kui teler ei ole võimeline iseseisvalt nõ karbist välja võetuna salvestama, siis peab ikkagi EAÜ tõlgenduses tasuma erakopeerimise tasu. See tähendab, et kui salvestusfunktsioon on kasutatav vaid eraldi salvestusseadmega, siis kokkuvõttes tasutakse topelt (nii teleri kui ka salvestusseadme eest). See on vastuolus regulatsiooni eesmärgi ja mõttega, s.h Euroopa Kohtu lahenditest tulenevate suunistega.

Kolmanda murekohana toome välja professionaalse kasutuse erandi (AutÕS § 27 lg 5 p 3), mis võimaldab küsida makstud tasu tagasi, kui salvestusseadmeid ja - kandjaid kasutatakse ettevõtja põhikirjalise tegevuse raames. Ka sellele olulisele probleemile juhtisime tähelepanu oma viidatud tagasisides eelnõu väljatöötamiskavatsusele. Tegime ettepaneku rakendada mitmetes teistes riikides kasutatavat oluliselt mõistlikumat *ex ante* mudelit, kus ärieesmärkidel seadmeid kasutavad isikud on vabastatud selle tasu maksmisest, mitte ei pea seda pärast tagasi küsima. Palusime Justiitsministeeriumilt statistikat, kui palju küsivad Eesti ettevõtted professionaalse kasutuse erandi alusel makstud tasu tagasi, kuid ei ole seda seni saanud. Oleme ise uurinud ettevõtetelt ja saanud vastuse, et seda ei tehta – kas teadmatusel või pidades seda liigselt bürokraatialikuks tegevuseks. See aga viitab, et tasu makstakse rohkem kui seadus ette näeb ning see on vastuolus tasu eesmärgi ja Euroopa Kohtu otsustega.

Probleemiks on ka tasud ise ja nende määrad. Oleme teadlikud, et kollektiivse esindamise organisatsioonid on teinud ettepanekuid erakopeerimise tasude tõstmiseks. Jälgime ka arenguid teistes riikides, kus tasud muutuvad tihemini ja muudetakse ka salvestusseadmete ja -kandjate loetelusid. See tekitab turuosalistes ebakindluse tasude suuruse osas ning ei võimalda pikemalt äri planeerida. ITL-i liikmetel ei ole täna kindlust, kuidas ja millise välbaga neid tasusid muudetakse.

Kuna tarbija harjumustes ja käitumises on väga palju muutunud võrreldes ajaga, kui aktiivselt tegeleti muusikapalade salvestamisega, siis ei saa ajas pidevalt suurenevad erakopeerimise tasud õigustatud. Isiklikuks otstarbeks tarbijate poolt koopiategemine on juba pikki aastaid langevas trendis ning voogedastusteenuste turule tulekul on muutunud erakopeerimise tasu iganenuks. Just seetõttu vajabki see süsteem ümbertegemist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Doris Pöld
Tegevjuht

Keilin Tammepärg, keilin.tammeparg@itl.ee